

'İspanyol gribine Atatürk de yakalanmış'

Dünya Sağlık Örgütü'nün "A(H1N1)" diye adlandırdığı domuz gripinin dünyada büyük bir salgına yol açmasından korkulurken, Ulu Önder Atatürk'ün, geçen yüzyıl milyonlarca kişinin ölümüne neden olan İspanyol gribine yakalandığı iddia edildi.

Prof. Dr. Metin Özata'nın kaleme aldığı "Atatürk ve Tıbbiyeliler" kitabına göre, Samsun'a gitmeden önce İspanyol gribi geçiren Mustafa Kemal, hastalığı Beşiktaş'ta Akaretler'deki evinde atlattı.

"Aşı ve Yaşam" dergisindeki "Pandemi" konulu yazıda, 1918'de ortaya çıkan İspanyol gribi salgınında sadece ABD'de 20 milyonun üzerinde vaka görüldüğü, bunların yaklaşık 1 milyonunun hayatını kaybettiği belirtildi.

Her şeyin 1918'in bir Mart sabahı Kansas-Camp Fuston'da başladığı belirtilen yazıda, dünyayı sarsan gelişmeler şu ifadelerle anlatıldı: "Aşçı Albert Mitchell, o gün kendisini kahvaltı hazırlayamayacak kadar bitkin hissediyordu. Ateş, orta derecede boğaz ve kas ağrısı gibi grip benzeri semptomlarla sağlık merkezine gitti. Kendisine yatak istirahati önerildi. Öğle saatlerinde 107 asker hastaydı. İki gün içinde çoğu ciddi zatürre şeklinde ölümcül olmak üzere, 522 kişi hastalanmıştı. Kayıtlara 48 kişinin zatürreden öldüğü geçti. Diğer askeri birlikler de aynı salgının etkisi altına girmişti. Hastalığın sebebi olan virüs Avrupa'ya yayılmış, daha fazla insanı enfekte etmiş ve hastalık ölümcül ilerlemesini sürdürmüştü. I. Dünya Savaşı nedeniyle genç erkeklerin gemi ve eğitim kamplarında toplanmasıyla hastalık hızla yayılmış ve askeri gruplardan topluma ulaşmıştı. Alcatraz adası gibi izole yerler 1 hafta içinde influenza tarafından istila edilmişti." Hastalığın daha sonra Atlantik'i geçtiği, Nisan ayında Fransa'yı, ay ortasında Japonya ve Çin'i, Mayıs ayında Afrika ve Güney Amerika'yı sardığı belirtildi. ABD'nin büyük şehirlerinde bir kaç ay içinde binlerce kişinin gripten hayatını kaybettiği kaydedilen yazıda, Ekim ayında San Francisco'da toplu yerlerde maske takma zorunluluğu getiren yasanın kabul edildiği, San Francisco Chronicle gazetesinin bunu "Maske Takın, Hayatınızı Kurtarın" anonsuyla duyurduğu ifade edildi.

Yazıda, "Maskeler sayesinde virüsün aktivitesi azaldı ve vaka sayısı düştü. Bir ay sonra sirenlerle maske takma zorunluluğunun kalktığı bildirildi. Hastalık yenilmiş gibi görünüyordu. Ancak 2 hafta sonra grip vakalarının sayısı yeniden artmaya başladı" ifadesine yer verildi. Yazıda bu durum, "İspanyol gripinin ikinci raundu başlamıştı. Maske karıştıları, politikacılar ve halkın bıkkınlığı nedeniyle maske kullanımından vazgeçildi. Tek iyi şey hastalığın ortaya çıkışından 2-3 hafta sonra ortadan kaybolmasıydı" şeklinde anlatıldı.

-HALK TOPLANTILARI YASAKLANDI-

Halk toplantılarının yasaklanmasına neden olan İspanyol gribinden ölüm görülen ailelerin yaşadığı evlerin kapısına beyaz birer çelenk asıldı. Toplu törenler yasaklandı, cenazelere sadece çok yakın aile bireyleri katılabildi. O dönemin görgü tanıkları yaşadıklarını, "Sokakta yürürken her 3 ya da 4 kapının birinde beyaz çelenk vardı. Gerçekten zor günlerdi" diye anlattı.

Bazı bölgelerde ilaç satan yerlerle kasaplar hariç tüm mağaza ve salonlar saat 19.00'dan sonra kapatıldı. Halka "toplanmamaları, kalabalık gruplar oluşturmamaları" söylendi.

Hastalık kurbanları diğer katil grip salgınlarındakinden farklıydı. Genellikle 20-40 yaş arası genç ve sağlıklı insanlar hayatını kaybetti. Ölüm, hastalığın başlangıcından saatler veya günler sonra zatürre ile geldi. Akciğerler kanlı sıvı ile doluyordu. Doktorlar ne olduğunu anlayamamışlardı. Sonuçta bunun hayvandan insana bulaşan bir virüs olduğu düşünüldü. Tüm dünyaya korku salan ve 20-50 milyon kişinin ölümüne yol açan virüs ortaya çıktıktan 18 ay sonra kayboldu ve bir daha görülmedi. İspanyol gribine yol açan virüs, bilim adamları tarafından uzun yıllar sonra tekrar canlandırılınca, önce kuşlardan domuzlara, daha sonra da domuzlardan insanlara aectiği belirlendi.

Milyonlarca kişinin ölümüne neden olan İspanyol gribine yakalandı, hastalığı Beşiktaş'taki evinde atlattı.

Atatürk, İspanyol gripini de yenmiş!

ua domuzlardan insanlara geğuğu belirtir.

Bu, tım virüsler içinde en ölümcül olanıydı. Kuşlarda barınıyor ancak nadiren domuzları enfekte ediyordu. Hastalanan domuzun immün sistemi virüsü yenmek için harekete geçiyor, virüs de hayatta kalabilmek için mutasyon geçirerek şekil değiştirmek zorunda kalıyordu. 1957 Asya gribi ve 1968 Hong Kong gribi de bu şekilde mutasyona uğramış domuz virüsleri ile ortaya çıktı.

İspanyol gribi sonrası influenza virüsü üzerindeki bilimsel araştırmalar yoğunlaştırıldı. Bununla ilgili modern bilgiler Londra'da 1933 yılında influenza A virüsünün ilk kez insandan izolasyonu ile elde edilmeye başlandı. 1940'ta influenza B, 1947'de influenza C izole edildi. Hastalık ile ilgili daha detaylı bilgi, 1941'de influenza virüsünün hemaglutinasyon özelliğinin keşfi ve hemaglutinasyon inhibisyonu baz alınarak yapılan tanı testleri ile alınmaya başlandı. İnaktive aşıların koruyucu etkisi olduğu ise 1950'lerde kanıtlandı.

-"ATATÜRK İSPANYOL GRIBİNİ ATLATTI" İDDİASI-

"Aşı ve Yaşam" dergisindeki yazıda, dünyayı kasıp kavuran İspanyol gribinin ülkede gelecekte önemli mevkiiler işgal edecek pek çok kişinin yaşamını da derinden etkilediği iddiasına yer verildi.

Yazıda, Mustafa Kemal'in genç subaylık döneminden ölümüne dek arkadaşlık yaptığı, cephelerde birlikte çalıştığı, görev verdiği ve çeşitli nedenlerle karşılaştığı tıbbiyelileri konu alan "Atatürk ve Tıbbiyeliler" kitabına atıfta bulunularak, Ulu Önder'in bu ölümcül gribi atlattığı öne sürüldü. Kitapta, Cemal Kutay'ın "Sohbetler" isimli eserine dayanılarak Mustafa Kemal'in Samsun'a gitmeden önce İspanyol gribi geçirdiği bilgisine yer verildi. Esere göre, bu hastalığı büyük kurtarıcının yaveri Cevat Abbas Güreer şöyle anlattı:

"Samsun'a hareket hazırlığında idik. Atatürk bir müddettir rahatsızdı.

Oldukça ciddi olan ve o zaman pek korkulan İspanyol nezlesini

Beşiktaş'ta, Akaretler'deki evinde atlatmıştı."

Cumhuriyet'in ilk kuşak ressamlarından Fikret Mualla'nın da annesini Galatasaray Lisesi'nde öğrenim gördüğü sırada, işgal altındaki İstanbul'da "ikinci bir felaket" olarak görülen İspanyol gribinden kaybettiği kaydedildi. Ressamın "Bu hastalığı annesine bulaştırdığı" için gelişim çağında sürekli bir suçluluk duygusu yaşadığı ifade edildi. Ünlü şair ve öykücü Ziya Osman Saba'nın da 8 yaşındayken kendi sözleriyle "O zamanlar pek salgın ve ünlü olan İspanyol nezlesine yakalanan annesini kaybettiği" belirtildi.

-NAZIM HİKMET VE İSPANYOL GRIBİ-

Ünlü şair Nazım Hikmet de Kuvayı Milliye Destanı'nda dünyayı sarsan İspanyol gribine şu dizilerle değinmiş:

"Biz ki İstanbul şehriyiz,

Seferberliği görmüşüz:

Kafkas, Galiçya, Çanakkale, Filistin,

Vagon ticareti, tifüs ve İspanyol nezlesi

bir de İttihatçılar, bir de uzun konçlu Alman çizmesi

914'ten 918'e kadar yedi bitirdi bizi."

-AYNI VİRÜS TİPİ-

Sağlık Bakanlığı'nın "Pandemik İnfluenza Ulusal Faaliyet Planı"nda, bir grip salgınının geçmiş salgınlara kıyasla daha büyük bir paniğe yol açacağı ve ağır kayıplarla sonuçlanabileceği belirtildi.

Hiç kimsenin bağışık olmadığı yeni bir influenza alt tipi ortaya çıktığında pandemi (salgın) görüldüğü, bunun da dünya çapında birden fazla noktada aynı anda epidemi görülmesi ve çok sayıda hastalık ve ölüm anlamına geldiği kaydedildi.

Her yıl ortaya çıkan influenza salgınlarının A ve B virüsleri ile oluştúđu, bu epidemilerin nedeninin daha önce yaşanan enfeksiyonlar ve aşılarla artık bağışık hale gelen influenza virüslerindeki çok küçük değişimler olduğu vurgulandı.

Plana göre, sadece influenza A pandemiye yol açıyor. İnfluenza A virüsünün yüzey proteinlerinin bir ya da ikisinde birden önemli bir değişiklik

oluştúğunda artık bu yeni virüse karşı hiç kimse bağışık olmuyor. Bu virüs kişiler arasında bulaşma kapasitesine sahipse pandemi gelişebiliyor.

1918 İspanyol gribine H1N1, 1957 Asya gribine H2N2, 1968'deki Hong Kong gribine de H3N3 virüslerinin yol açtığı belirtildi.

8.5.2009